

Устав Републике Србије у одељку који се бави надлежностима председника Републике каже да председник представља Републику Србију у земљи и иностранству, указом проглашава законе у складу с Уставом, предлаже Народној скупштини кандидата за председника владе, предлаже такође Народној скупштини носиоце функција у складу са Уставом и законом, поставља и опозива указом амбасадоре Републике Србије на основу предлога Владе, прима акредитиве, даје помиловања и одликовања, обавља и друге послове одређене Уставом.

Међутим, чланом 123 Устава прецизно се одређује да Влада Републике Србије утврђује и води државну политику. Подсећање на ове чланове устава је потребно јер на тај начин указујемо на границе уставних ограничења и стварни карактер нашег политичког система у коме Влада бирана у парламенту утврђује и води политику као главни извршни орган власти. Управо је последње иступање председника Републике изнова актуелизовало његову улогу у нашем друштву.

Овом приликом он је, позивајући се на то да је једини државни орган изабран на непосредним изборима, инсистирао на томе да између њега и грађана нема више никаквог посредника. То је врста председничког плебисцитаризма у коме се председник Републике јавља као главни извор политичке моћи. Он тако представља све институције у друштву јер је он једини представник, изасланик и изабраник народа, будући да све остале институције немају тако снажан народни легитимитет. Шта је последица оваквог позиционирања председника Републике?

Последице се непосредно односе на слабљење и урушавање демократски изабраних органа извршне и представничке власти, а самим тим и целокупног друштва јер оно на тај начин постаје плен председника Републике. Суштина демократије није у неограниченој концентрацији власти у рукама једног човека, већ у учвршћивању принципа поделе, смењивости, контроле и ограничавања власти. Када дођемо у ситуацију да председник Републике наступа у исто време као министар спољних и унутрашњих послова, председник владе, стратег економске политике и на крају као председник владајуће странке, онда долази до губљења демократске супстанце, а самим тим и слабљења укупног политичког живота. Председник Републике и његов кабинет постају једини центар моћи.

Шта је најпогубнија последица овако централизоване власти? Губљење увида у стварни живот и социјалне проблеме. То се најбоље може видети у речима председника Тадића да међународни експерти процењују да ће Србија у 2010. години бити једна од ретких држава са привредним растом. „Економски показатељи указују да се појављује светло на крају тунела. Имам велико поверење у премијера Мирка Цветковића и његове антикризне мере“, истиче председник Републике. Зар не треба влада пре свега да изражава поверење народних посланика као основни предуслов да може да делује као суверена извршна власт?

У овом дозираном разговору у старом добром маниру државног телевизијског програма председник Републике није говорио о неуспешним приватизацијама, радничким штрајковима, само је тријумфално објавио да нема ништа од најављиване вруће социјалне јесени. Није говорио о корупцији у здравству, управи и осталим слојевима друштва, порасту незапослености и сиромаштва, све већем броју народних кухиња, бујајућем насиљу и растакању демократских институција. Опет смо добили толико пута виђено званично ширење државног оптимизма. Сви проблеми у нашем друштву остали су у сенци спољнополитичких победа. Још једном се политички маркетинг показао као делотворнији од политичког живота.

Председник Републике Србије Борис Тадић не пропушта прилику да нагласи да су он и његово председничко окружење главно извориште политичке моћи и утицаја, а да сви остали државни органи служе као извршиоци председничке воље. У чему се онда огледа зрелост једне демократије? Пре свега у поштовању демократских начела и уставних надлежности поделе, ограничавања, контроле и смењивости власти. Када ових услова нема, онда добијамо посебну верзију самоуспостављеног председничког система. Зато је неопходно враћати се одредбама нашег устава чије је поштовање темељно упориште демократског система.